

РАЙОННІ ГАЗЕТИ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ XXI СТОЛІТТЯ ЯК ДЖЕРЕЛА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ КРАЄЗНАВЧОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Пелешок Ольга Олексіївна,
аспірантка кафедри журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Одним із наріжних питань сучасного журналістикознавства є співвідношення журналістики та краєзнавчої регіоналістики нашої країни, що може бути витлумачене поліваріантно. Саме тому найбільш змістовно насиченою за сучасних умов видається проблема краєзнавчої наповненості преси, адже часто в якості найбільш релевантного підходу до подання такої інформації є її занурення в потік регіональних подій. Це стає переосмисленням минулого, його історизацією, модернізацією і популяризацією сучасного регіонального краєзнавства України на сторінках ЗМІ.

Періодична преса містить інформацію практично про усі сфери життя суспільства і сторони людського життя, в тому числі краєзнавчу інформацію, причому в регіональних газетах ступінь подробиць викладу і обсяг включення подій місцевого характеру значно вище, ніж в обласних. Сьогодні краєзнавство ми розглядаємо як «галузь людської діяльності, яка спрямована на всебічне вивчення краю та сукупність знань про край: його географію, історію, економіку та інші сфери життєдіяльності» [3, с. 2]. Публікації, які так чи інакше пов'язані з висвітленням краєзнавства, постійно друкуються на сторінках районних видань Тернопільщини. Час від часу, під тиском історичних і соціальних чинників, вони то актуалізуються, то відходять на периферію, однак постійна потреба журналістики в «олюдненні» описуваних реалій життя суспільства робить краєзнавчий наратив стабільно затребуваним.

Краєзнавчий дискурс у пресі є специфічною функціонально-комунікативною категорією, за допомогою якої реалізується інтенція адресанта в плані поліпшення ефективності духовно-культурної та історичної комунікації. Газетний дискурс дає широкий матеріал для розв'язання численних проблем мовної

комунікації, комунікативної діяльності. Цей тип дискурсу, тематично маркований духовно-краєзнавчими термінами, виконує функцію формування культурної історичної свідомості, впливу на неї через добір краєзнавчої інформації.

Тернопільщина багата талановитими людьми, красивими історичними об'єктами культури та архітектури, історичними подіями тощо. Тому краєзнавчі наративи на сторінках районної тернопільської періодики у комплексі становлять окремий джерельний масив з вивчення історії краю. Найбільше зацікавлення викликає їх проблемно-тематична різноманітність. Так їх можна віднести до однієї з наступних підтем (вони ж і відповідають основним галузевим (тематичним) видами краєзнавства): *географічна, економічна, історична, мистецька та етнографічна тематика* газетних матеріалів [1, с. 10].

Найзначніший з них присвячений *історії*. Він включає краєзнавчі наративи про окремі історичні періоди, а також описує історію краю в цілому. Ряд публікацій присвячений природно-географічним об'єктам і явищам, рослинному і тваринному світу області. У краєзнавчих *економічних* публікаціях «районік» Тернопільщини міститься інформація про зародження і розвиток промислових підприємств району. Краєзнавчими наративними об'єктами тут слугують всі галузі економіки: промисловість, транспорт, сільське господарство, житлове і комунальне господарство, зв'язок, торгівля і громадське харчування, мистецтво, охорона здоров'я, освіта і т. ін. Проблемно-тематична різноманітність *мистецької* складової краєзнавчих публікацій «районік» області формує медіарецепцію визначних особистостей краю. У цьому випадку в поле зору газет потрапляють, перш за все, ті діячі культури, літератури та мистецтва «які народилися в регіоні, пов'язали з ним перший етап свого життя. Дослідників буде цікавити, у яких сімейних умовах формувалися їхні погляди, як розвивалися їхні інтереси тощо» [4, с. 22]. Безсумнівний інтерес може викликати у читача районної газети інформація про різні промисли, якими здавна і вміло займалися наші предки, про традиції та звичаї нашого краю. Всі ці наративи формують краєзнавчу *етнографічну* підтему у районних газетах області. Завдання цієї тематики – відродження і збереження традицій народу в його регіональному

багатоманітні. «Авторами цих публікацій в переважній більшості є журналісти та представники місцевої інтелігенції, серед яких значне місце посідають історики та досвідчені публіцисти. Саме їх компетентність у висвітленні краєзнавчої проблематики створює районним друкованим газетам Тернопільщини репутацію як в межах регіону, так і країни» [2, с. 155].

Отже, районні газети Тернопільщини ХХІ століття можна вважати джерелами популяризації природного, історичного, економічного, мистецького та етнографічного різноманіття регіону, а також визначальними медіаресурсами щодо забезпечення регіонах доступності до краєзнавчої спадщини.

Література

1. Жванко Л. М. Краєзнавство: конспект лекцій (для студентів усіх курсів денної і заочної форм навчання напрямів підготовки). Харків : ХНАМГ, 2010. 163 с.

2. Пелешок О. Українсько-польські взаємини на різних етапах історії: історико-краєзнавчий огляд газетних публікацій Тернопільщини. International Multidisciplinary Conference «Science and Technology of the Present Time: Priority Development Directions of Ukraine and Poland» Wolomin, Republic of Poland, 19–20 October 2018. Volume 1. Wolomin: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2018. p. 154–156.

3. Чорній М. І. Історичне краєзнавство в Науковій бібліотеці Ужгородського університету: збереження та поширення документів шляхом оцифрування. *Сучасні завдання та пріоритети діяльності бібліотек вищих навчальних закладів: шлях інновацій*: матеріали наук.–практ. інтернет–конференції (Ужгород, 15–19 черв. 2020). Ужгород: ДВНЗ «Ужгор. нац. ун-т», 2020. Режим доступу: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/public/uploads/files/%D0%86%D0%A1%D0%A2%D0%9E%D0%A0%D0%98%D0%A7%D0%9D%D0%95%20%D0%9A%D0%A0%D0%90%D0%84%D0%97%D0%9D%D0%90%D0%92%D0%A1%D0%A2%D0%92%D0%9E%20%D0%92%20%D0%9D%D0%90%D0%A3%D0%9A%D0%9E%D0%92%D0%86%D0%99%20%D0%91%D0%86%D0%91%D0%9B%D0%86%D0%9E%D0%A2%D0%95%D0%A6%D0%86.pdf>

4. Чумакова Ю. В. Культуротворча місія регіональних досліджень. *Духовно-інтелектуальне становлення особистості в соціокультурному контексті* : збірник наук. праць за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Стаханов, 28 квітня 2011 р.). Луганськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. С. 19–25.